

Hoofdpuntenverslag

Klankbordgroepbijeenkomst methodebesluiten 2022
d.d. 2 maart 2020, te Den Haag

Dit hoofdpuntenverslag dient gelezen te worden in combinatie met de bijbehorende presentaties.

Aanwezigen

Partij
EFET
Energie-Nederland (E-NL)
Enexis
Gasunie Transport Services B.V.(GTS)
Liander N.V.
Netbeheer Nederland (NBNL)
NOGEPA
NVDE
Stedin
TenneT
VEMW
Vereniging Gasopslag Nederland (VGN)
Westland Infra
ACM

Agenda

1. Opening
2. Presentatie Vereniging Gasopslag Nederland
3. TSO benchmark
4. Aantal x-factoren GTS
5. Presentatie TenneT
6. Rondvraag en sluiting

1. Opening

De ACM opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. De ACM licht toe dat deze vergadering is bedoeld als wettelijk vooroverleg. Vervolgens toont de ACM een schema (zie slide 3) met hierin de klankbordgroepbijeenkomsten met de daarbij behorende onderwerpen tot en met augustus.

GTS vraagt of het onderwerp 'lengte reguleringsperiode' nog op een van de komende klankbordgroepbijeenkomsten wordt behandeld.

- De ACM antwoordt dat dit niet als een expliciet onderwerp terugkomt.

2. Presentatie Vereniging Gasopslag Nederland

Frontier Economics heeft namens VGN, NOGEPa en E-NL onderzoek gedaan naar *stranded assets* in het Nederlandse landelijk gastransportnet in relatie met REG2022. Frontier Economics licht de bevindingen via een presentatie toe. De toelichting leidt tot de volgende vragen.

Bij slide 5 ("As a result of these developments we estimate a significant part of the RAB of GTS as *stranded*") stelt de ACM de vraag welke definitie van *stranded assets* in het onderzoek wordt gehanteerd.

- Frontier Economics legt uit dat zij de *asset base* berekent en een deel daarvan dat niet (volledig) benut wordt als *stranded* beschouwd.

De ACM stelt dat de bouw van de stikstoffabriek op dit moment wel noodzakelijk is en vraagt zich daarom af waarom Frontier Economics dit toch als een *stranded asset* beschouwt.

- Frontier Economics beaamt de noodzaak van de stikstoffabriek maar stelt dat een dergelijke fabriek een langere technische levensduur heeft dan de nu verwachte economische levensduur. Daarom zal er sprake zijn van een *stranded asset*.

EFET vraagt hoe Frontier Economics bepaalt dat een actief *stranded* is.

- Frontier Economics legt uit dat er eerst een berekening van de afschrijvingskosten van een actief wordt gemaakt. Daarna wordt het percentage berekend dat niet langer in gebruik zal zijn. '*Stranded costs*' doen zich daarbij voor als kan worden vastgesteld dat een bepaald percentage van een actief niet langer in gebruik zal zijn.

Bij slide 6 ("The tariff increase is to a large extent driven by costs that can be considered *stranded*") stelt GTS dat het lijkt of Frontier Economics uitgaat van de hypothese 'wat als netbeheerders niet gereguleerd zouden zijn'. GTS vraagt Frontier Economics om uit te leggen waarom zij deze hypothese toepast.

- Frontier Economics antwoordt dat het gebruik van deze hypothese volgt uit de interpretatie dat de ACM met regulering zo veel mogelijk probeert aan te sluiten bij een competitieve marktsituatie.

GTS vraagt Frontier Economics of zij van mening is dat tarieven de vraag dan zowel omhoog als omlaag moeten volgen, als ware het een competitieve markt. Ook vraagt GTS zich af hoe dit vervolgens in de praktijk zou werken.

- Frontier Economics stelt dat er mogelijk ook een politieke oplossing bestaat, in plaats van strikt regulatoire oplossingen. De ACM zit mogelijk aan de grenzen van wat zij als toezichthouder wettelijk kan doen aan de problematiek van *stranded costs*.

GTS vraagt ook welke definitie van *stranded assets* Frontier Economics in het onderzoek hanteert. GTS stelt dat het lijkt of Frontier Economics de vraag of een actief 'stranded' is, laat afhangen van de gekozen afschrijftermijn van een actief. GTS vraagt zich af of dit dan ook betekent, dat de kosten voor dat actief in deze gekozen afschrijftermijn moeten worden terugverdiend.

- Frontier Economics legt uit dat het gehanteerde uitgangspunt is dat een actief 'stranded' is als er niet langer gebruik van wordt gemaakt. Het terugverdienen van een investering is vervolgens een aparte vraag.

Bij slide 12 ("Key points for REG2022 to ensure that users are not burdened with stranded costs") stelt GTS dat Frontier Economics in het onderzoek beweert dat tariefstijging wordt veroorzaakt door stranded costs. Volgens GTS laat de studie van de ACM echter zien dat de tariefstijging tot 2030 wordt veroorzaakt door de dalende capaciteit, gerelateerd aan de dalende export van L-gas. GTS vraagt hoe Frontier Economics tot een andere conclusie komt, namelijk dat open seasons, die gerelateerd zijn aan H-gas, de verklarende oorzaak is van deze tariefstijging.

- Frontier Economics reageert dat, voor zover mogelijk is om dat na te gaan, de berekeningen van Frontier consistent lijken te zijn met die van de ACM. Mogelijk verduidelijkt het onderzoek van Frontier Economics dat er niet alleen een L-gas probleem is, maar ook een H-gas probleem. Volgens Frontier Economics is dit nu al te zien in openbare gegevens, zoals het gegeven dat lange termijn capaciteitsboekingen niet volledig worden genomineerd. Wat het onderzoek volgens Frontier Economics laat zien, is dat de verschillen tussen de boekingen en nominaties als *stranded costs* kunnen worden geïdentificeerd.

GTS stelt dat het niet volledig duidelijk is wat Frontier Economics in het onderzoek voorstelt. GTS vraagt Frontier Economics of zij vindt dat de landelijke netbeheerder bijvoorbeeld gasopslagen, de GATE LNG terminal of de BBL niet op het netwerk had moeten aansluiten.

- Frontier Economics verduidelijkt dat het onderzoek eerst het probleem identificeert, namelijk het *stranded costs* probleem. Het onderzoek bevat vervolgens mogelijke oplossingen voor dit probleem. Frontier Economics legt uit dat zij niet stelt dat de *open seasons* investeringen niet hadden moeten worden gedaan. Wel toont het onderzoek aan dat het gebruik van een groot deel van deze assets lager is dan de capaciteit.

Frontier Economics benadrukt het belang van gescheiden boekhoudingen bij het reguleren van transport van gas en waterstof, teneinde kruissubsidiëring te vermijden.

- De ACM licht toe dat in het MORGAN vooronderzoek voor de lange termijn is verondersteld dat waterstof op een vergelijkbare wijze als gas wordt gereguleerd en dat bij het transport van waterstof ook gasnetten worden hergebruikt, maar dat dit slechts een versimpelde werkwijze is t.b.v. een lange termijn scenariostudie, en zeker geen voorstel voor toekomstige regulering van waterstoftransport. Over de toekomstige regulering van waterstof moeten nog politieke keuzes gemaakt worden.

VGN stelt geschrokken te zijn van de tariefstijging die het onderzoek van de ACM laat zien. Het doel van de studie van Frontier Economics is om een discussie op gang te brengen, ook met oog op de belangen van de afnemers. VGN stelt dat de kern van de discussie is hoe moet worden omgegaan met de *stranded costs*.

GTS stelt dat de primaire vraag is hoe de kosten van een eerder gedane noodzakelijke investering in de tijd worden verdeeld. Een voorbeeld hiervan is de stikstoffabriek. De efficiëntie kan volgens GTS niet afhankelijk zijn van hoe de kosten in de tijd verdeeld zouden moeten worden. Dit geeft geen prikkel aan netbeheerders om dergelijke investeringen te doen. Een alternatief is dan om de prijzen mee te laten bewegen met de vraag, maar er is in het verleden bewust niet voor een volatiel prijsmodel gekozen.

E-NL vraagt zich af hoe ervoor kan worden gezorgd dat gebruikers die overblijven op het gasnet niet alle kosten betalen.

VGN stelt dat de discussie niet gaat over de verdeling van kosten in de tijd. Het gaat volgens VGN om de vraag of het eerlijk is dat gebruikers betalen voor de kosten van een investering in een asset waar zij geen gebruik van maken. Wanneer blijkt dat een investeringsbesluit niet efficiënt is geweest, moeten de kosten niet worden betaald door gebruikers die geen gebruik maken van het actief.

De ACM vraagt VGN wie dan verantwoordelijk zou kunnen of moeten worden gesteld. VGN reageert dat in ieder geval niet de gebruikers verantwoordelijk zijn, want zij hebben er geen invloed op gehad.

EFET zegt dat zij blij is met het onderzoek van VGN, NOGEPA en E-NL. De uitfasering van L-gas en de energietransitie leiden volgens EFET tot noodzakelijke aanpassingen in de regulering. Het gaat niet alleen over de eerlijkheid van kosten maar ook om de omvang en de verdeling van kosten. Het onderzoek van Frontier Economics geeft volgens EFET de noodzakelijke parameters voor de discussie en ook een aantal oplossingen, die relatief eenvoudig zijn door te voeren in de regulering. EFET benadrukt dat *stranded costs* snel moeten worden gesignaleerd. De volgende vraag is dan volgens EFET wie de overgebleven kosten betaalt.

- De ACM benadrukt dat uiteindelijk er altijd een risico bestaat dat de vraag op termijn verandert.

De ACM vraagt VGN daarom hoe dit risico volgens VGN verdeeld moet worden. Had GTS in open seasons bijvoorbeeld een contracttermijn van 50 jaar moeten hanteren?

- VGN reageert dat bij het besluit voor een investering die duidelijk korter in gebruik zal zijn, er een overduidelijk risico wordt genomen.

GTS vraagt wat VGN vindt van partijen die langetermijncontracten willen teruggeven en daarmee het risico van zich af duwen.

- VGN benadrukt dat het in ieder geval niet eerlijk is om als partij geraakt te worden door een besluit waarbij die partij niet betrokken is geweest.

GTS stelt dat er wel degelijk vraag was naar veel van de gedane investeringen en dat daarbij ook alle partijen betrokken zijn geweest. Volgens GTS heeft VGN destijds ook niet gezegd dat deze investeringen niet gedaan moesten worden.

NOGEPA wijst erop dat het teruggeven van langetermijncontracten juist de bevindingen in het onderzoek van Frontier Economics ondersteunen.

EFET geeft aan dat de context van de regulering verandert en dat dit vraagt om een andere wijze van reguleren.

De NVDE merkt op dat volgens VGN de netgebruikers de rekening niet moeten dragen en vraagt zich af waar VGN de rekening dan wel wil leggen. De NVDE vraagt zich af of VGN niet bij de politiek (EZK) moet zijn voor dit verdelingsvraagstuk.

- VGN antwoordt dat dit inderdaad een discussie zal zijn voor de komende tijd en dat dit ook een vraag is voor de politiek (EZK).

VEMW dringt aan op een expertmeeting om deze vraag meer in de diepte te bespreken. Op de vraag van de ACM aan aanwezige partijen of zij behoefte hebben aan een dergelijke expertmeeting reageert EFET dat zij hiervan voorstander is. Volgens EFET zou de expertmeeting moeten gaan over welke behoefte de partijen zien aan wijzigingen in de regulering en wetgeving.

- De ACM antwoordt dat de volgende KBG-bijeenkomst hiervoor relevant is, omdat daar een voorstel door de ACM zal worden gepresenteerd en dat daarna verder kan worden gekeken.

VEMW vraagt de ACM of het volgens haar zin heeft om nog vóór de volgende KBG-bijeenkomst op 30 maart aanstaande een expertmeeting te organiseren.

- De ACM antwoordt hierop ontkennend.

De NVDE stelt voor om een eventuele expertmeeting af te bakenen tot het onderwerp regulering.

3. TSO benchmark

De ACM informeert de KBG-leden over de doelen van vandaag. Daarbij doet de ACM de suggestie om vóór de volgende KBG-bijeenkomst een informatiesessie met de afnemers te organiseren.

NOGEPA vraagt wie er bij die sessie aanwezig zullen zijn? Ook de netbeheerders?

- De ACM antwoordt dat TenneT en GTS dan niet aanwezig zullen zijn.

TenneT vraagt waarom er niet voor een expertmeeting wordt gekozen, waarbij ook de TSO's aanwezig zijn. Er zou ook ruimte moeten zijn voor dialoog tussen afnemers en netbeheerders.

- De ACM reageert dat de achterliggende gedachte is dat bij de KBG-bijeenkomst op 16 april aanstaande alle partijen ten behoeve van een goede discussie voldoende zijn geïnformeerd.

NOGEPA vraagt de ACM om snel een datum te kiezen voor deze informatiesessie.

GTS merkt op dat er bij een bilaterale sessie wel het risico bestaat dat de discussie over de benchmark langs de lijn van de vorige presentatie wordt voortgezet.

EFET vraagt waarom de TSO's niet bij de discussie worden betrokken. E-NL reageert dat zij graag ook een keer bilateraal aan tafel zit met de ACM, net zoals TenneT en GTS dat ook vaak doen. VGN en NOGEPA sluiten zich bij de opmerking van E-NL aan. De ACM besluit de discussie met de opmerking dat na deze KBG-bijeenkomst wordt gekeken naar een datum voor een informatiebijeenkomst met afnemers.

De ACM licht toe dat er naast de openbare benchmarkrapporten, ook individuele rapporten voor de TSO's bestaan. Sommige buitenlandse TSO's of regulators hebben deze rapporten gepubliceerd.

NOGEPA vraagt waarom de ACM deze rapporten niet voor TenneT en GTS heeft gepubliceerd.

- De ACM antwoordt dat het zo met TenneT en GTS is afgesproken. De achterliggende reden is dat de ACM de benchmark nog aan het beoordelen is en daarbij geen onnodige commotie wil veroorzaken die achteraf onterecht zou blijken. Andere landen hebben hierin andere keuzes gemaakt.

NOGEPA vraagt of de beoordeling van de ACM ertoe kan leiden dat de puntenwolk met efficiëntiescores die geanonimiseerd is te zien in het benchmarkrapport wijzigt.

- De ACM bevestigt dat de relatieve positie van TenneT en GTS dan inderdaad anders kan worden.

NOGEPA vraagt de ACM om de afnemers te zijner tijd te informeren over de uitkomsten van de individuele rapporten, om zo de informatieasymmetrie op te heffen.

De ACM licht de context van de TCB18 benchmark toe door deze te plaatsen naast eerdere benchmarks en (voorgenomen) toekomstige benchmarks. De intentie is om in het vervolg eens in de drie jaar te benchmarken. Voor TCB18 was de ACM de aanbestedende regulator en ook de voorzitter van de project steering group. Die groep bestond uit de Spaanse, Noorse, Duitse en Letse regulators en de consultant.

De ACM licht voor wat betreft de vergelijkingsgroep verder toe dat voor gas de Duitse TSO's passief hebben meegedaan. Met andere woorden, de Duitse regulator heeft de data van de Duitse TSO's verstrekt voor de studie. De Duitse TSO's hebben niet meegedaan met de rest van de studie, waardoor zij bijvoorbeeld niet hebben meegedaan aan discussies tijdens de workshops van het TCB18 project.

De ACM legt uit dat benchmarken kan worden gezien als de kunst van het vergelijkbaar maken. Daarbij merkt de ACM op dat TSO's in beginsel vergelijkbaar zijn, omdat zij eenzelfde business hebben en tegen gelijksoortige voorwaarden prestaties moeten leveren. Dat laat onverlet dat TSO's op diverse aspecten kunnen verschillen van elkaar en dat daarvoor moet worden gecorrigeerd via scoping, standaardisaties en indexaties. Als voorbeeld noemt de ACM een correctie voor arbeidskosten, die per land verschillend kunnen zijn.

Over scoping voegt de ACM hieraan toe dat voor TCB18 ook gekeken is of er een offshore taak kon worden gebenchmarkt, maar dat bleek helaas niet goed mogelijk te zijn. De situatie in Europa bleek relatief diffuus. Wellicht dat er in de toekomst meer mogelijk wordt op dit vlak.

E-NL constateert dat opslag als taak niet is meegenomen in de benchmark, maar vraagt zich daarbij af in hoeverre dat zou mogen. Hieraan voegt E-NL toe dat opslag een rol speelt in de 'verzwaren tenzij' discussies: een TSO zou opslag kunnen inkopen in plaats van het net te verzwaren.

- De ACM reageert dat dit verschil voor elektriciteit en gas. Bij elektriciteit is opslag inderdaad niet toegestaan, maar bij gas komt dit wél voor. Voor zover TSO's dus opslagactiviteiten ontplooiën, zijn deze niet meegenomen in de scope van de benchmark.

De ACM licht de strategie voor de datakwaliteit toe. Hierbij is de data van alle TSO's strikt vertrouwelijk behandeld. De data van een TSO is alleen zichtbaar voor de consultant, de regulator van de TSO en de TSO zelf. Liever zou de ACM zien dat de data van alle TSO's openbaar is, omdat hiermee meer inzicht in de benchmark gegeven zou kunnen worden. Helaas bleek dit in de huidige Europese context niet mogelijk. De ACM zou hierin graag verandering zien.

De ACM licht de werking van de benchmarkmethode toe, namelijk data envelopment analysis (DEA). De ACM legt uit dat een volledig efficiënte TSO een efficiëntiepercentage van 100% heeft. In het voorbeeld op slide 18 zijn bedrijven A, B en C volledig efficiënt, want zij liggen op de frontier. Voor een gegeven input (bijvoorbeeld 1 euro) produceren zij de best geobserveerde combinaties van outputs. DEA legt hierbij als het ware een enveloppe over de datapunten van de best presterende bedrijven. Bedrijf D is niet efficiënt, want die heeft een bepaalde afstand tot de frontier. Volgens het DEA model is het mogelijk dat bedrijf D zoveel zou produceren als bedrijf D'. De afstand van D tot D' bepaalt het efficiëntiepercentage van D.

EFET vraagt waarom bedrijf A niet het meest efficiënte bedrijf is. In vergelijking met bedrijf C maakt A bijna evenveel van output 1 maar veel meer van output 2.

- De ACM antwoordt dat die interpretatie suggereert dat outputs bij elkaar kunnen worden opgeteld. Dat is niet hoe DEA werkt. Dit DEA model is tweedimensionaal. De outputs kunnen logischerwijs niet bij elkaar worden opgeteld, het zijn echt andere dimensies in de output van een TSO.

EFET vraagt waarom de inefficiëntie van bedrijf D gemeten wordt aan de hand van D'.

- De ACM reageert dat DEA aanneemt dat outputs proportioneel schaalbaar zijn.

De ACM licht toe dat voor de gasbenchmark vier outputs zijn gebruikt. Voor elektriciteit zijn er drie outputs gebruikt. De consultant heeft het optimale aantal outputs berekend. Dat is vooral afhankelijk van de omvang van de vergelijkingsgroep. De ACM licht verder toe dat het effect van heel veel outputs opnemen, bijvoorbeeld 17 bij een vergelijkingsgroep van 17, ertoe zou leiden dat alle TSO's per definitie efficiënt zullen zijn. De benchmark zou dan zijn onderscheidend vermogen verliezen.

NOGEPa refereert aan de presentatie van VGN, NOGEPa en E-NL en vraagt zich af of nu eigenlijk vooral endogene variabelen worden gebruikt in de benchmark. Alleen de connection points lijken een link te hebben met wat de netgebruikers vragen. NOGEPa spreekt daarom de zorg uit dat dingen vergeleken worden die niet vergeleken moeten worden.

- De ACM antwoordt dat de aanpak van de benchmark het netwerk als een gegeven beschouwt. Daar is voor gekozen omdat de andere route, waar de vorige presentatie aan refereerde, meer volatiel is. Bij gebruiksparementen zou het relevant worden hoe warm of koud een winter was.

E-NL vraagt of hier met connectiepunten de entry- en exitpunten bedoeld worden, en of dat betekent dat bij meer connectie de TSO efficiënter is. Indien dat het geval is, dan zou dat ter discussie gesteld kunnen worden omdat een TSO deze kunstmatig zou kunnen ophogen.

- De ACM reageert dat in iedere benchmark, en zelfs de hele regulering, in theorie elementen kunnen zitten waar een perverse prikkel van uit kan gaan. Hiervoor waakt de ACM.

EFET vraagt zich af of de Duitse Stadtwerke TSO's die in de populatie zitten ook impact hebben op dit vlak.

GTS voegt aan bovenstaande discussie toe dat connectiepunten leiden tot allerlei bijbehorende investeringen. GTS wil voorkomen dat het verkeerde beeld ontstaat.

De ACM presenteert vervolgens de verschillende inhoudelijke issues die TenneT en GTS naar voren hebben gebracht voor de beoordeling van de benchmark.

TenneT wil bij het punt van de transformatorcapaciteit nog iets meer toelichting geven aan de rest van de KBG-leden. Ten eerste noemt TenneT dat voor de transformatorcapaciteit een groot deel van die output niet in de benchmark zit, maar dat veel van de kosten wel zijn meegenomen. Ten tweede noemt TenneT de land-specifieke factoren, waarbij TenneT nu als een van de minst complexe landen wordt gezien, terwijl vroeger het omgekeerde het geval was. Daarom roept TenneT op om deze benchmark te vergelijken met de vorige benchmark. Hierover zou TenneT de dialoog willen aangaan met de afnemers. Tot slot kondigt TenneT aan nog additionele punten naar voren te willen brengen die volgen uit de schaduwbenchmark.

E-NL vraagt of het rapport van de schaduwbenchmark wordt verspreid. TenneT antwoordt dat hiernaar nog wordt gekeken door de deelnemende TSO's, omdat ook hier vertrouwelijkheid speelt.

EFET vraagt hoe eventuele correcties die volgen uit de genoemde inhoudelijke issues worden uitgevoerd en of die correcties dan ook worden uitgevoerd voor de andere TSO's.

- De ACM geeft aan dat er twee mogelijkheden zijn: soms wordt er alleen nationaal gecorrigeerd, maar soms ook voor de hele vergelijkingsgroep. Dat heeft te maken met de aard van het issue en soms ook met de mogelijkheid om wel of niet voor alle TSO's iets aan te passen in de benchmark. Daaraan voegt de ACM toe dat het project TCB18 toeziet op Europese *best practice*. Tegelijkertijd ziet de ACM soms ook omstandigheden die voor Nederland niet volledig afdoende zijn meegenomen.

TenneT geeft aan dat het inhoudelijke issue van de vervangingsinvesteringen niet alleen voor GTS geldt, maar ook voor TenneT.

NOGEPA stelt dat GTS veel inhoudelijke issues heeft aangedragen. NOGEPA wil graag dat in de bilaterale sessie in meer detail wordt uitgelegd hoe deze issues doorwerken in de benchmark, en wil daarbij ook graag aandacht voor de details van de benchmarking zelf. Als voorbeeld noemt NOGEPA hoe het werkt met investeringen van voor 1973.

GTS geeft een korte toelichting bij het besparingsprogramma. Het peiljaar van de huidige benchmark is 2017. GTS heeft nu een besparingsprogramma doorgevoerd, waarvan GTS aangeeft dat het resultaat een 10% reductie van de OPEX is. GTS wil graag dat dit erkend wordt in de benchmark. Indien nodig geeft GTS hierover graag extra toelichting.

EFET stelt dat er nu een fors aantal omstandigheden lijken te bestaan die allemaal mogelijk een verhogend effect op de efficiëntiescore hebben. EFET vraagt of er een vooraf opgesteld afwegingskader bestaat om de issues te beoordelen.

- De ACM antwoordt dat er geen uitgewerkt kader voor bestaat. Ieder punt wordt op de merites beoordeeld. Op voorhand is de ACM wel kritisch. Er zijn punten waarvoor de ACM zal corrigeren, maar er zijn ook punten waarvoor de ACM dat niet doet.

EFET spreekt de zorg uit dat als alleen één partij issues aandraagt, dit leidt tot een eenzijdig beeld.

- De ACM deelt deze zorg.

4. Aantal x-factoren GTS

De ACM licht toe dat zij het zowel juridisch als economisch logisch vindt om één x-factor vast te stellen voor GTS in plaats van meerdere x-factoren per taak.

NOGEPA vraagt in hoeverre de ACM de juridische vrijheid heeft om één of meerdere x-factoren te kiezen.

- Op dit moment worden 5 x-factoren gebruikt voor GTS met eenzelfde wettekst als bij de RNB's en TenneT, waar één x-factor gebruikt wordt. De ACM heeft daarom een voorkeur voor één x-factor.

NOGEPA vraagt of het misschien zinvol is om een x-factor vast te stellen voor de kwaliteitsconversie-taak en een x-factor voor de overige taken. Of een andere variant, waarbij ruimte blijft om rekening te houden met de benchmark.

- De ACM licht toe dat met één x-factor met alle relevante aspecten rekening kan worden gehouden, zoals de kwaliteitsconversietaak of de benchmark. De ACM zal dus nog steeds onderscheid blijven maken tussen verschillende activacategorieën en de kosten die in en out of scope zijn bij de benchmark. Het enige verschil is dat bij het voorstel de te verwachten kosten voor de verschillende taken bij elkaar worden opgeteld om één x-factor te berekenen.

EFET vraagt of de afzonderlijke x-factoren nu van elkaar verschillen en zo ja, waarom dat zo is.

- De ACM antwoordt dat de x-factoren inderdaad verschillende waarden hebben. De methode om deze waarden te berekenen is echter hetzelfde. Voorheen werden de x-factoren gebruikt om verschillende tariefcomponenten te berekenen, bijvoorbeeld de tariefcomponent voor kwaliteitsconversie werd berekend met de x-factor voor kwaliteitsconversie. Nu is er geen sprake meer van verschillende tariefcomponenten, want er is één postzegeltarief. Daarom maken de verschillende x-factoren geen verschil meer.

EFET vraagt of de overstap naar één x-factor meer kosten met zich mee zou kunnen brengen.

- De ACM antwoordt dat het financieel volledig neutraal is.

E-NL vraagt of één x-factor berekenen niet ten koste van transparantie gaat. Zij wil duidelijk inzicht hebben in wat er gaande is.

- De ACM reageert dat transparantie niet in het geding is. De berekening in de x-factor wijzigt hierbij nauwelijks. De kosten voor de afzonderlijke taken worden aan het eind bij elkaar opgeteld, maar de tussenliggende stappen en de transparantie die daaruit volgt, wijzigen niet. Alleen de laatste rekenstappen wijzigen (optellen kosten voor taken en berekenen van één x-factor i.p.v. meerdere).

VGN spreekt een voorkeur uit voor één x-factor. Dat maakt het gemakkelijker en sluit ook goed aan bij het feit dat er één postzegeltarief is. GTS sluit zich hierbij aan.

5. Presentatie TenneT

TenneT licht haar slides toe, waarbij zij ingaat op de rol van TenneT in de energietransitie en oproept om in de methode van regulering voldoende flexibiliteit in te bouwen om deze rol te faciliteren.

VEMW is in de veronderstelling dat het ontwikkelen van een datahub niet langer op tafel lag, maar begrijpt uit de slides dat dit niet het geval is.

- TenneT geeft aan dat er inderdaad nog steeds een datahub in ontwikkeling is.

E-NL geeft aan dat flexibiliteit geen taak van TenneT is en vraagt zich af waarom TenneT flexibiliteitsinstrumenten ontwikkelt. TenneT is verantwoordelijk voor congestiemanagement, niet voor flexibiliteit. Dat is een taak van de markt. E-NL vraagt zich daarom af wat de relatie is tussen het ontwikkelen van deze instrumenten en de regulering.

- TenneT geeft aan dat doel van dit noemen was om een brede context te geven. Daarnaast moet TenneT de markt faciliteren.

TenneT stuurt de presentatie over inkoop E&V toe aan de ACM en vervolgens stuurt zij dit rond aan de partijen.

De ACM vraagt TenneT op welke manieren er nog meer flexibiliteit in de methode kan worden gebracht, behalve door nacalculeren.

- TenneT komt hier later in de presentatie op terug.

EFET vraagt of het juist is dat de onbalanskosten worden betaald door de veroorzakers van de onbalans.

- TenneT geeft aan dat dit inderdaad het geval is, maar het verzorgen van vermogen zit in de transporttarieven. Dit zijn andere kosten dan de kosten voor onbalans, deze verrekenen TenneT dagelijks met de onbalansveroorzakkers.

De ACM vraagt naar de prikkel bij congestiemanagement. Er is bij congestiemanagement een duidelijke relatie met investeren en hoe kan de ACM ervoor zorgen dat die prikkel goed blijft als de kosten voor congestiemanagement worden nagecalculeerd?

- TenneT antwoordt dat zij voorlopig congestiemanagement als tijdelijke maatregel ziet, totdat er geïnvesteerd is. Op lange termijn is congestiemanagement misschien een permanente maatregel. Het probleem is dat er een lange lead time is tot de realisatie van de activa. Daardoor zal congestiemanagement altijd nodig blijven in ieder geval als tijdelijke maatregel. Dit kan TenneT nooit overbruggen.

E-NL geeft aan dat de nieuwe verordening nu ook al ruimte geeft om congestiemanagement als permanente maatregel in te zetten. VEMW geeft aan dat zij ook in die veronderstelling was wegens “verzwaren, tenzij”.

- TenneT en NVDE geven aan dat er op dit moment in de verordening staat dat dit tot 5% kan. TenneT noteert dit punt.

E-NL vraagt naar de impact op de regulering.

- TenneT geeft aan dat de congestiekosten zullen gaan stijgen. Deze stijging moet goed worden meegenomen in REG2022. Op lange termijn moet het afwegingskader van “verzwaren, tenzij” goed worden meegenomen in de benchmark.

- TenneT geeft aan dat bijschatten op basis van historie een goede schatter is voor uitbreidingsinvesteringen. Voor vervangingsinvesteringen betekent schatten op basis van historische kosten een onderschatting.

NVDE vraagt naar hoe vervangingsinvesteringen kunnen worden onderschat, aangezien TenneT weet wat zij moet vervangen.

- TenneT geeft aan dat dit komt doordat de ACM de aanname doet dat de afschrijvingen gelijk zijn aan de vervangingen, terwijl de vervangingsinvesteringen in golven gaan, in tegenstelling tot de afschrijvingen.

De ACM vraagt of TenneT aangeeft dat de huidige methodiek ook niet werkt, maar dat het onzeker is of het alternatief beter is.

- TenneT antwoordt dat alle methodes voor- en nadelen hebben. Voor TenneT is het ideaalcomplex tot nu toe redelijk werkbaar, omdat het maar voor één reguleringsperiode geldt en voor de volgende periode de daadwerkelijke investeringen in de GAW worden opgenomen.

De ACM merkt op dat een alternatieve methode ook maar voor één reguleringsperiode zou uitwerken.

De ACM vraagt TenneT wat zij specifiek moet onderzoeken.

- TenneT geeft aan dat de ACM de methode voor het bijschatten moet onderzoeken. De ACM maakt meestal een schatting op basis van historische cijfers, en de vraag is of dat klopt. De ACM zou kunnen onderzoeken of er met de investeringsplannen in de hand ook iets anders kan worden gedaan.

De ACM vraagt naar de frase op de slide waar staat dat de schatting periodiek moet worden herzien. Bedoelt TenneT daarmee vaker dan de reguleringsperiode?

- TenneT geeft aan dat zij bedoelt dat de schatting gedurende de periode kan worden bijgesteld, bijvoorbeeld via een rolling forward budget, in combinatie met nacalculatie.

De ACM vraagt naar het voorbeeld van een project dat niet tot stand gekomen is vanwege onvoldoende stimulans voor innovatie. Is dit een van meerdere voorbeelden of is er één voorbeeld? Waarom is het project niet tot stand gekomen? En wat had er moeten gebeuren zodat het wel tot stand was gekomen?

- TenneT geeft aan dat zij in dit project het volledige risico van het project droeg. Dit vond TenneT oneerlijk. De methode van regulering staat dus een eerlijke risicoverdeling in de weg.

NBNL meldt dat zij een onderzoek wil doen naar hoe de methode van regulering innovatie remt. Op dit moment stelt zij een onderzoeksvoorstel op en dat moet nog worden belegd.

De ACM wil TenneT en NBNL meegeven dat er bij innovatie wel een link moet worden gemaakt met het reguleringskader en de belangen die de ACM daarbij kan meenemen.

TenneT vraagt of dit betekent dat het gekoppeld moet worden aan de wettelijke taken.

- De ACM geeft aan wel wat ruimte te hebben, maar dat zij beperkt wordt door de belangen in de wet en de wettelijke taken. Als er iets anders benodigd is, ligt dat wellicht bij EZK.

TenneT geeft aan dat zij nu al moet gaan nadenken over hoe zij het net op zee gaat opschalen. Op dit moment is dat geen wettelijke taak, dus maakt TenneT de kosten nu voor eigen risico.

- De ACM geeft aan gebonden te zijn aan het wettelijk kader.

TenneT zegt dat de ACM wel de ruimte van de wet kan opzoeken.

- De ACM geeft aan dat zij er niet is om de ruimtelijke ordening te stimuleren.

TenneT merkt op dat tegelijkertijd ruimtelijke ordening wel iets is waar zij rekening mee moeten houden. Het net moet worden uitgebreid. TenneT kan dit niet geheel op land zetten, maar zal delen van de uitbreiding ondergronds moeten aanleggen.

- De ACM vraagt TenneT om concrete ideeën op te sturen en er daarbij rekening mee te houden dat de ACM gebonden is aan het wettelijk kader.

E-NL merkt op dat de ruimtelijke ordening wel een beperkende factor is. Wat als de markt niet meer gefaciliteerd kan worden bovengronds, maar wel ondergronds? Dit kan worden verwerkt in de benchmark, door TenneT prikkels te geven om in ieder geval de markt te faciliteren.

EFET zegt dat de baten soms ten gunste van andere maatschappelijke actoren komen.

- TenneT geeft aan dat dit de oorzaak is van de oneerlijke risicoverdeling.

VEMW geeft aan zich zorgen te maken dat er niet op tijd geïnvesteerd wordt. Het wordt VEMW niet duidelijk hoe TenneT dit gaat realiseren.

- TenneT geeft aan dat dit duidelijker wordt in het kader van het investeringsplan. De nieuwe CAPEX-methode moet wel worden bepaald binnen de context van deze opgave.

VEMW vraagt of er nog teruggekomen wordt op de invulling van nacalculatie.

- De ACM geeft aan dat dit inderdaad het geval is.

De ACM vraagt TenneT naar het feit dat vervangingsinvesteringen in golven komen en dat de piek van de golf eraan komt. Tegelijkertijd stelt TenneT dat er een trendbreuk aankomt. Is er nu een opwaartse golf of is er sprake van een trendbreuk? En als dit laatste het geval is, hoezo dan?

- TenneT antwoordt dat vervangingsinvesteringen nu een piek hebben. De trendbreuk zit hem in de kosten, die veel hoger liggen dan toen TenneT de oorspronkelijke investering deed.

6. Rondvraag en afsluiting

Van dit agendapunt wordt geen gebruik gemaakt. De ACM sluit om 17.00 uur de vergadering.

**Reacties op Hoofdpuntenverslag Klankbordgroepbijeenkomst methodebesluiten 2022
d.d. 2 maart 2020 te Den Haag**

NOGEPA

Pagina 4, 5^e alinea, de zin: VGN reageert dat bij het besluit voor een investering die duidelijk korter in gebruik zal zijn, er een overduidelijk risico wordt genomen.

Toevoegen

“NOGEPA vult aan dat als er destijds 20-30 jarige contracttermijnen waren geëist, er waarschijnlijk minder capaciteit geboekt was”.

Pagina 9, 4e alinea, de zin: NOGEPA vraagt in hoeverre de ACM de juridische vrijheid heeft om één of meerdere x-factoren te kiezen.

Toevoegen

“NOGEPA vraagt in hoeverre de ACM de juridische vrijheid heeft om één of meerdere x-factoren te kiezen. NOGEPA begrijpt niet waarom er uitsluitend met 1 x-factor gewerkt zou mogen worden.”

VGN

Algemene opmerking

“Er staat in het begin van het verslag een aantal keren actief waar er waarschijnlijk of asset of activa wordt bedoeld”.